

ZONDAG 31 OKTOBER 2021
23^e zondag na Pinksteren
-Gedachtenis van de gestorvenen-
Voorganger: ds. Marja Flipse
Ouderling: Marchien Holtrop
Organist: Geerten van de Wetering
Zondagskind: Catelijne
m.m.v.
Residentie Bachorkest
Residentie Bachkoor
Oscar Verhaar, altus
Robert Luts, tenor
Dirigent - Jos Vermunt

In deze dienst zal klinken de cantate 'Ich glaube, lieber Herr, hilf meinem Unglauben'
(BWV 109) van J.S.Bach

Bij de dienst:

De komende weken staan in de Kloosterkerk in het teken van rituelen: gedachtenis, vergeving en oogst. Vandaag gedenken wij hen die ons ontvallen zijn in het afgelopen jaar. We noemen de namen waarmee zij voor altijd gekend zijn bij God en bij de mensen. In Psalm 23, die vandaag klinkt, staat vertrouwen centraal. Vertrouwen in de Eeuwige, die aanwezig is. Ook - juist - in tijden van ontredde en gemis.

Bij de kinderdienst:

Vanaf je geboorte heb je te maken met rituelen. Dat begint al bij het geven van je naam. Die naam draag je je hele leven mee. Vandaag noemen we de namen van degenen die in het afgelopen jaar zijn overleden. Zo blijven de mensen van voorbij met ons verbonden. We vergeten hen niet. Vandaag hebben we het in de kinderdienst over herinneringen. Die verbinden het verleden met het heden en de toekomst.

Wilt u zo vriendelijk zijn het geluid van uw mobiele telefoon uit te zetten.
Het is niet toegestaan tijdens de dienst te fotograferen.

ORGELSPEL

Fantaisie in Es (1° deel)

Camille Saint-Saëns
(1835-1921)

BEGROETING

-de kaarsen worden aangestoken-

STILTE

BEMOEDIGING

V: On - ze hulp is in de naam van de Heer,
G: die he - mel en aar - de ge - maakt heeft
V: die trouw houdt tot in eeu - wig - heid,
G: en niet laat va - ren de wer - ken van zijn han - den.

-gemeente gaat staan-

INTROÏTUS: LB 513

Tekst: Jan Wit

Melodie: Gerard Kremer

-gemeente knielt of gaat zitten-

GEBED OM ONTFERMING

Na het "...zo bidden wij U" van de voorganger antwoordt de gemeente met:

· Heer ont-ferm u, Chris - tus ont-ferm u, Heer ont - ferm u

V.: God schenke ons vergeving, bevrijding, vertrouwen en hernieuwde toewijding,
door Jezus Christus, onze Heer.

G: A - - - men.

-gemeente gaat staan-

LOFLIED: LB 650: 1, 2, 3 en 4

Tekst: Willem Barnard

Melodie: Frits Mehrstens

-gemeente gaat zitten, kinderen komen naar voren-

GESPREK MET DE KINDEREN

-de kinderen gaan naar hun eigen ruimten-

GEBEDSGROET

V: De Heer zij met u
G: Ook met u zij de Heer

GEBED

V. .... door Jezus Christus onze Heer

G: A - - - - - men.

SCHRIFTLEZINGEN: Psalm 23 en Romeinen 8:35-39

LIED: LB 760: 1, 2, 3 en 4

Tekst: Jan Willem Schulte Nordholt

Melodie: Jan van Biezen

PREEK

CANTATE BWV 109: 'Ich glaube, lieber Herr, hilf meinem Unglauben'

Ich glaube, lieber Herr, hilf meinem
Unglauben!

Koor

*'Ik geloof, lieve Heer, kom mijn ongeloof te
hulp!'*

Recitatief (T)

Des Herren Hand
ist ja noch nicht verkürzt,
Mir kann geholfen werden.
Ach nein, ich sinke schon zur Erden
Vor Sorge, daß sie mich zu Boden stürzt.
Der Höchste will, sein Vaterherze bricht.
Ach nein! Er hört die Sünder nicht.
Er wird, er muß dir bald zu helfen eilen,
Um deine Not zu heilen.
Ach nein, es bleibet mir
um Trost sehr bange,
Ach Herr, wie lange?

*De hand van de Heer
heeft haar kracht immers nog niet verloren;
ik kan nog geholpen worden.
Ach nee, ik krimp in elkaar van angst
dat die hand mij op de grond gooit.
De Allerhoogste wil het, zijn vaderhart breekt.
Ach nee, hij hoort de zondaars niet.
Hij zal, hij moet je snel te hulp komen
om je nood te lenigen.
Ach nee, ik ben nog steeds erg bang
dat er geen troost komt,
ach Heer, hoe lang nog?*

Aria (T)

Wie zweifelhaftig ist mein Hoffen,
Wie wanket mein geängstigt Herz!
Des Glaubens Docht
glimmt kaum hervor,
Es bricht dies fast zustoßne Rohr,
Die Furcht macht stetig neuen Schmerz.

*Hoeveel twijfel zit er in mijn hoop,
wat wankelt mijn bange hart!
Het kaarsje van mijn geloof
flakkert nauwelijks meer,
het al bijna geknakte riet breekt,
de angst zorgt steeds voor nieuwe pijn.*

Recitatief (A)

O fasse dich, du zweifelhafter Mut,
Weil Jesus itzt noch Wunder tut!
Dein Glaubensaugen werden schauen
Das Heil des Herrn;
Scheint die Erfüllung allzufern,
So kannst du doch auf die Verheißung
bauen.

*O, kom tot bedaren, twijfelend gemoed,
want Jezus doet nog steeds wonderen!
De ogen van het geloof zullen
het heil van de Heer zien;
al lijkt de vervulling ver weg,
op de belofte kun je bouwen.*

Aria (A)

Der Heiland kennet ja die Seinen,
Wenn ihre Hoffnung hilflos liegt.
Wenn Fleisch und Geist in ihnen streiten,
So steht er ihnen selbst zur Seiten,
Damit zuletzt der Glaube siegt.

*De Heiland kent immers de zijnen
als hun hoop totaal verzwakt is.
Als vlees en geest in hen met elkaar vechten,
dan staat hijzelf hen bij,
zodat uiteindelijk het geloof overwint.*

Koraal

**Wer hofft in Gott un dem vertraut,
Der wird nummer zuschanden;
Denn wer auf diesen Felsen baut,
Ob ihm gleich geht zuhanden
Viel Unfalls hie, hab ich doch nie**

***Wie op God hoopt en Hem vertrouwt,
die gaat nooit te gronde;
want de mens die op deze rots bouwt,
en op Gods troost vertrouwt,
ook al overkomt hem hier***

- 6 -

**Den Menschen sehen fallen,
Der sich verläßt auf Gottes Trost;
Er hilft sein' Gläubgen allen .**

*veel rampspoed,
heb ik nog nooit zien vallen;
Hij helpt al zijn gelovigen.*

- de kinderen komen terug in de kerk-

GEDACHTENIS VAN DE GESTORVENEN

- gemeente gaat staan -

V: Wij noemen de namen van hen die gestorven zijn

LIED: LB 730

tekst: Mattheus Verdaasdonk (1 en 2)

tekst: Gerda Hoekstra - Vermunt / Rienk Lanooy (3)

melodie: Herman Strategier

-gemeente gaat zitten-

GEBEDSINTENTIES

-gemeente knielt of blijft zitten-

GEBEDEN - STIL GEBED - GEBED DES HEREN

Onze Vader die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd,
Uw koninkrijk kome,
Uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking
maar verlos ons van den boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen.

AANKONDIGING VAN DE COLLECTES

1^e collecte (rode zak)

Deze dient ter bestrijding van de kosten van pastoraat en eredienst.

Rekening Kloosterkerk: NL29 INGB 0000 0585 71

2^e collecte (groene zak)

De diakonale collecte is voor Dreamhouse. In Yogyakarta leven veel kinderen op straat. Zij worden aan hun lot overgelaten en moeten zichzelf zien te redden.

Dreamhouse zoekt de kinderen op straat op. Als de kinderen contact hebben met de organisatie kunnen ze terecht in de noodopvang en later ook bij overgangscentra van Dreamhouse. Kinderen die de straat definitief willen verlaten kunnen in een opvanghuis terecht, en gaan dan naar een plaatselijke school. Vrijwilligers helpen hen bij hun studie. Dreamhouse wil ook structureler aan preventie werken, ze willen zorgen dat kinderrechten beter nageleefd worden, door campagne te voeren voor het recht op onderwijs en het bestrijden van geweld tegen kinderen.

Rekening Stichting Diaconie Kloosterkerk: NL89 INGB 0002 8471 14

3e collecte (paarse zak)

De deurcollecte is voor de kosten van het uitvoeren van de Bachcantate.

In het afgelopen jaar is ervoor gekozen om de cantates toch doorgang te laten vinden en klonken er solocantates. Het verheugt ons dat wij, na de beperkingen als gevolg van de coronamaatregelen, sinds september jl. weer cantates kunnen uitvoeren met een volle bezetting. Het behoeft geen uitleg dat de uitvoering met een volledige bezetting hogere kosten met zich meebrengt, temeer omdat de uitvoering steeds wordt gedaan door professionele musici.

Op zondag 26 september jl., bij de eerste cantate met volledige bezetting, bleven helaas de inkomsten achter bij de uitgaven. Wij hopen dat u deze zondag weer – als vanouds – enthousiast wilt blijven steunen en wijzen u graag op de QR-code waarmee u een gift kunt doen. Het richtbedrag is €10 per persoon, maar ieder bedrag is welkom. U kunt uw bijdrage ook overmaken naar rekeningnummer NL60 INGB 0001 9913 20 t.n.v. Stichting Cantatediensten Kloosterkerk.

Wanneer uw telefoon op de 'stilstand' staat, is het geen bezwaar als u hem tijdens de collecte gebruikt om geld over te maken op het desbetreffende bankrekeningnummer.

SLOTLIED (staande gezongen): LB 903: 1, 5 en 6

Tekst: Paul Gerhardt – 'Sollt ich meinem Gott nicht singen'

Melodie: Johann Schop

Vertaling: Ad den Besten

ZEGEN

G: A - men, a - men, a - men.

ORGELSPEL

Een vaste Burg' is onze God

Jan Zwart
(1877-1937)

Wie het orgelspel wil beluisteren gaat zitten. Wie wil vertrekken wordt verzocht dat in stilte te doen.

Wie in deze dienst de naam van een overleden dierbare hoorde klinken, is van harte welkom om nog even na te praten in het Koor (de ruimte achter het podium). In het Koor of bij de uitgang wordt u ter bemoediging een roos aangeboden.

Indien u de tekst van de preek wilt ontvangen kunt u deze over enkele dagen downloaden van de website: www.kloosterkerk.nl. Overigens kunt u de complete dienst de komende zes weken (nog eens) beluisteren / bekijken en desgewenst downloaden via

<https://www.kloosterkerk.nl/preken/youtube-kanaal-kloosterkerk> en via

<http://www.kerkomroep.nl>. Wilt u een gesprek met de voorganger van vandaag naar aanleiding van de dienst, dan kunt u haar bellen of een e-mail sturen:

Telefoon: 06- 48650217, e-mail: flipse@kloosterkerk.nl

TOELICHTING BIJ CANTATE BWV 109 van J.S.Bach

‘Ich glaube, lieber Herr, hilf meinem Unglauben’

Naar een evangelietekst van Johannes (4, 47-55) schreef Bach deze cantate in zijn eerste jaar te Leipzig voor zondag 17 oktober. Geloof en twijfel en vrees en hoop zijn hierin de thema's. In het openingskoor zijn zowel de orkest- als de koorpartijen afwisselend in de solo- als in de tutti-rol. In het orkest wedijveren (concerteren) de 1e viool en de hobo met elkaar. Dit geeft een vrije sfeer aan dit deel. De koorgedeelten worden steeds aangekondigd met één van de koorstemmen om als het ware het geloof nog met enige twijfel te uiten, daarna toch bevestigd door het hele koor (twijfel en geloof). Opvallend in dit licht is dat Bach het woord ‘Unglauben’ uitgebreider verklankt dan het ‘ich glaube’.

In het volgende recitatief voor tenorsolo en basso continuo wordt de twijfel uitgedrukt door de dynamische contrasten piano (zacht) en forte (sterk). Het is uitzonderlijk dat Bach dynamische instructies noteert. Na het reciterende begin eindigt dit deel op een meer gezongen wijze (arioso) met de slotvraag ‘wie lange?’. Scherpe ritmen en grote intervalsprongen karakteriseren de volgende tenoraria. Ze geven het wankelen tussen hoop en angst aan. Met het korte altrecitatief begint in deze cantate het gedeelte van de hoop.

De soloalt vervolgt in de volgende aria boven een levendig sarabanderitme. De sarabande is een dans in driekwartsmaat, waarbij het accent, normaal op de eerste tel, is verschoven naar de tweede tel. Het middendeel van de aria in A-B-A-vorm beeldt de strijd uit tussen ‘Fleisch und Geist’, waarbij Bach gebruik maakt van snelle, virtuoze noten. Twee hobo's en continuo verzorgen de instrumentale begeleiding. Het slotkoraal van deze cantate heeft een ongebruikelijke vorm. De koraalgedeelten, vertolkt door het koor, waarbij de sopraan de melodie in lange notenwaarden zingt, worden afgewisseld met instrumentale tussenspelen. Hierdoor wordt het geloof van de gemeente, verklankt door de koorzang, rijkelijk tot uitdrukking gebracht.

Zondag 28 november - 'Nun komm, der Heiden Heiland' BWV 62

Voorganger: ds. Marja Flipse

Dirigent: Jos Vermunt

m.m.v.

Residentie Kamerkoor

Residentie Bachorkest

Merel van de Geest, sopraan

Kaspar Kröner, altus

Marcel Beekman, tenor

David Visser, bas

AGENDA:

woensdag 3 november	10.15u	Ochtendbijbelgroep
	12.45u	Pauzeconcert: Giardino Musicale : Eva Harmuthová (blokfluit, hobo), Elske Tinbergen (barokcello, basviool), Jérôme Brodin (klavecimbel)
	19.00u	Midweeks bijbellezen per zoomverbinding
	20.15u	Cursus ABC van de christelijke traditie
donderdag 4 november	20.00u	'Verdieping in de ziel' dr. Rico Sneller (zie toelichting)
zondag 7 november	10.00u	ds. Rien Lanooy

Verdieping in de ziel

Terwijl veel wetenschappers de ziel allang hebben afgeschreven, floreert buiten het wetenschappelijk taalgebied diezelfde ziel als nooit tevoren. Niet alleen in de religie en de kunst, maar juist ook in de moderne wijsbegeerte van de 19e en 20e eeuw.

Vanaf de Duitse Romantiek is de ziel niet meer weg te denken.

In deze cursus over de ziel komen op vier achtereenvolgende dinsdagen de volgende thema's aan de orde: Hebben wij een ziel? De ziel van mens en wereld. Inspiratie, creativiteit en extase. De ziel en dood.

Docent: Dr. Rico Sneller

Data: 4, 11, 18 en 25 november, steeds om 20.00u in de Kloosterkerk

Aanmelden mag (voor een indicatie van het aantal bezoekers) maar niet noodzakelijk.

**Symphonie no. 3, op. 78, 'Orgelsymphonie' – Camille Saint-Saëns
Zaterdag 6 november 2021, 20.15u – Kloosterkerk (Den Haag)**

Symphonie no. 3, bijgenaamd 'de Orgelsymphonie', behoort tot een van de bekendere werken van Camille Saint-Saëns. Toch wordt het werk niet vaak uitgevoerd vanwege de omvangrijke bezetting: een groot orkest, vierhandig piano en orgel. Het hoofdthema uit de symfonie, dat in het laatste deel vol op het orgel klinkt, werd in de jaren '70 o.a. bekend doordat het gebruikt werd in de popsong If I had words van Scott Fitzgerald. Saint-Saëns, zelf ook organist, was zeer tevreden over zijn symphonie. Het werd zijn laatste symphonie en hij droeg het op aan zijn vriend componist Franz Liszt. Op 6 november klinkt de orgelsymphonie in de Kloosterkerk, uitgevoerd door het nieuwe, jonge Haagse orkest SoundWave Collective o.l.v. Libia Hernandez, met organist Geerten van de Wetering op het Marcussen-orgel in de Kloosterkerk. Zij zullen alle kleuren van orkest en orgel deze avond laten horen! Voor info en kaartverkoop, zie www.podium21.nl

**KINDER WEEKEND KLOOSTERKERK
ZATERDAG 6 EN ZONDAG 7 NOVEMBER 2021**

Aanvang 16 uur tot en met zondag 12 uur.

Wij organiseren het opnieuw *: slapen in de Kloosterkerk, een speurtocht door de kerk en andere spelletjes.

Een spooktocht in de buurt!

Doe je mee en ben je tussen de 8 en 15 jaar oud?

Geef je dan op voor het weekend.

Aanmelden bij Astrid Poot: a.poot@kloosterkerk.nl

(* in verband met ziekten kon het de vorige keer niet doorgaan)

Lezing en Lunch

Onze volgende bijeenkomst is op **dinsdag 9 november**, in de Apostelkapel. Raimond Giard komt ons vertellen over Jan Steen.

Jan Steen (1626-1679): vrolijke verhalenverteller - met een moraal.

Deze Hollandse schilder uit de Gouden Eeuw heeft ons een rijk en divers oeuvre nagelaten, veel meer dan zijn bekende vrolijke gezelschappen en losbandige huishoudens. Hij blijkt een visuele verhalenverteller met daarin vaak een morele boodschap, maar die je steeds moet zoeken. Over het ontwarren van zo'n verborgen rebus gaat de lezing.

Onder meer voor de catering willen we graag het aantal deelnemers weten. Daarom vragen wij om u vooraf aan te melden via email: lezingenlunch@gmail.com. Uw deelname wordt dan genoteerd, maar u ontvangt geen bevestiging. Als u niet beschikt over email, dan kunt u zich ook telefonisch aanmelden bij Bert Schellekens op nummer 06-48948835.

Inloop vanaf 10.00 uur. Aanvang 10.30 uur. Bijdrage € 5,00.

Digitale collecte m.b.v. QR-code: **Stichting Cantatediensten Kloosterkerk** U kunt de QR-code alleen gebruiken als u een ING rekening heeft. Scan de QR-code met uw ING bankieren app. Heeft u geen ING-rekening verzoeken wij u gebruik te maken van een Bankoverschrijving

Scan de QR-code met de camera (app) van uw mobiele telefoon (of evt. een algemene QR-code scanner app).

Klik vervolgens op de link die u dan in beeld krijgt en kies dan de bank waarmee u overmaakt.

Let op: maak geen gebruik van uw bank-app om de QR code te scannen, dat werkt de QR code alleen bij de ING.

De QR- code verdeelt uw gave automatisch als volgt:

30% pastoraat en eredienst - 50% diaconie - 20% onderhoud van de Kloosterkerk

